

FEJKSKOLAN

Gänget
Arbetsblad

OM FEJKSKOLAN

Fejkskolan är en kortversion av radioprogrammet Fejk, särskilt anpassad för gymnasieskola och vuxenutbildning.

Vilka roller har tjejer och killar, kvinnor och män, haft i populärkulturen de senaste hundra åren sisådär? Fejkskolan, säsong 4, belyser genushistorien med hjälp av populärkulturens arkiv; film, musik, tidningar, bilder, tv- och radioprogram, från 1920-talet och framåt. På ett bildande och underhållande sätt speglas hur olika kulturyttringar dokumenterat sin samtid – och reflekterat över den. Dessutom gör programledaren Anna Charlotta Gunnarson personliga analyser som åskådliggör hur normerna svängt under de senaste hundra åren. Fejkskolans fjärde säsong består av åtta avsnitt. Till varje avsnitt finns det ett arbetsblad.

1. Rösten	5. Humor
2. Kroppen	6. Allvar
3. Singellivet	7. Bilden
4. Gänget	8. Åldern

Målgrupp

Serien riktar sig särskilt till gymnasiet, men passar även bra för folkhögskola och övrig vuxenutbildning. Serien kopplar till ämnesplanerna i historia, samhällskunskap, naturkunskap, svenska och sociologi. Vissa avsnitt kopplar även till musik, bild och idrott och hälsa. Se exempel på kopplingar till Gy11 längst bak i det här arbetsbladet.

Syfte

Fejkskolans pedagogiska syfte är att skapa förståelse för varför och hur könsdiskriminering kan uppstå genom att belysa genusperspektiv av makt och normer under 1900-talets populärkultur. Tanken är att eleverna ska få verktyg för att göra normmedvetna och normkritiska analyser genom att ta del av Fejkskolan. De tränar även förmågan att förstå och värdera historiebruk och historiemedvetande med fokus på genus, politik, forskning och identitet. Genom att granska historiska källor och normer ur olika perspektiv ställs frågor om förändringsprocesser och historiesyn.

Om arbetsbladen

Arbetsbladen är avsnittspecifika och innehåller faktafrågor, diskussionsfrågor och fördjupningsuppgifter. Uppgifterna är kopplade till de centrala frågeställningarna i respektive avsnitt, med fokus på analys av olika perspektiv. I varje arbetsblad finns en ordlista med relevanta begrepp. Dessa kan vara bra att diskutera innan ni lyssnar på avsnittet, dels för att skapa förförståelse för innehållet och dels för att på så sätt skapa en gemensam ingång till avsnittet. Dessa kan också vara bra för att repetera avsnittets centrala innehåll.

Förslag på frågor som passar till alla avsnitt

- Vad handlar avsnittet om? Sammanfatta med egna ord.
- Vilka historiska genusnormer vill avsnittet synliggöra? Försök att presentera några insikter och/eller slutsatser i avsnittet.
- Vilka röster och intressen kommer till tals i avsnittet?

I varje avsnitt finns en expert på temat som intervjuas. Vem är det? Skaffa en fördjupad bild av denne och försök relatera expertens kunnande till avsnittets innehåll.

- Allt kan inte få plats i ett avsnitt på cirka tio minuter. Reflektera över om det finns några tysta och frånvarande röster i avsnittet, som skulle kunna förändra förståelsen av innehållet om de blev hörda.
- Formulera dina egna tankar kring avsnittets tema. Presentera dina egna åsikter och reflektioner.

(Frågorna är inspirerade av artikeln [Genusvetenskapens pedagogik utvecklar inlevelseförmågan](#), Skolverket.)

GÄNGET - ARBETSBLAD

Längd: 9:54

Ämneskopplingar: Historia, samhällskunskap och sociologi, även till viss del svenska och musik.

Ord och begrepp: *normer, gäng, tjejband, rockgrupper, The Smurfette Principle, status, groupie*

Om avsnittet

Fejkskolan tittar på gänget genom historien. Vilka har känt sig manade att starta band, vem har stått i kulissen och vem har kommit och stört? På 1990-talet myntades begreppet Lilla Smurfans princip, om att många kända populärkulturella gäng består av flera killar och en enda tjej. Och hur har groupien beskrivits i låtar och artiklar?

Förslag på samtalsfrågor

1. Anna Charlotta säger i inledningen till avsnittet att gäng oftast förknippas med killar. Hur förklarar hon det? Håller du med?
2. Varför tvingades 1700-talspianisten Nannerl Mozart ge upp sina musikuppträdanden? Vem var hon?
3. Vilket instrument har dominerat bland tjejer i historien? Varför då?
4. Varför har killar historiskt sett haft ett rejält försprång inom pop- och rockvärlden?
5. Påståendet att tjejer inte hålla sams om de är fler än två – var kommer det ifrån, tror du. Diskutera!
6. När popbandet The Beatles splittrades fick John Lennons flickvän Yoko Ono skulden av många. Varför då? Vilken var den egentliga orsaken till att bandet splittades?
7. Professor Hillevi Ganetz pratar om skillnaden mellan synen på en tjej som leker i ett killgäng jämfört med en kille som leker i ett tjejgäng. Hur resonerar hon?
8. I en artikel i New York Times 1991 dyker begreppet *The Smurfette Principle* upp – Lilla Smurfans princip. Förklara den teorin.
9. Vad är en groupie? Finns det fortfarande groupies? Varför var/är de flesta groupies tjejer?

10. Popbandet Beatles blev så populära att media kallade fenomenet *Beatlemania*. Deras största fans bestod mest av tjejer. Varför var det så, tror du? Har du själv blivit starstruck någon gång?

Förslag på uppgifter

Killband och tjejband

- Berätta om tjejbandet *Spice Girls* uppgång och fall. Ta reda på vilka bandmedlemmar som gruppen bestod av. Vilka artistnamn hade de? Hur skapades gruppen? Hur kom det sig att bandet splittrades? Hur gick det för bandmedlemmarna efteråt?
- Välj ett rockband som inte längre finns kvar och som bestod av enbart killar. Svara på samma frågor som för Spice Girls och jämför sedan svaren för de olika banden.
- Två olika dokumentärer som skildrar hårdrocksband – ett med bara killar och ett med bara tjejer, är *Some Kind of Monster* om Metallica och *Edgeplay - A film about the Runaways*. Titta på dem och fundera på vilka olika sidor av hårdrocksbranschen som kommer fram i dem.

Groupies

Beatles och The Rolling Stones var två band med en stark groupiekultur omkring sig. En känd groupie är *Pamela des Barres*, som skrivit om tiden som groupie i boken *I'm with the band*.

- Förklara uttrycket groupie. Hur ser groupiens roll ut idag och hur har den sett ut tidigare? Vilka drivkrafter låg bakom? Jämför groupiekulturen på 1960- och 1970-talen med 2000-talets metoo-rörelse. Vilka väsentliga skillnader förekommer?
- Lyssna på låtar om groupies. Beskriv vad låten handlar om. Vems perspektiv berättas?
Förslag på låtar:
Groupie – Bob Sinclair
Groupie Love – Lana Del Rey feat ASAP Rocky
- Fördjupningsuppgift. Jämför groupiekulturen med boken *Samtycket* av Vanessa Springora. Boken handlar om en ung fransk tjej som blev älskarinna åt den berömda författaren Gabriel Matzneff.

Gäng i rapmusik

Gangsterrap är en subgenre inom hiphop som är både populär och omstridd.

- Vad menas med gangsterrap?
- Vad tror du inspirerar låtskrivarna? Skildrar musikstilen sin samtid?
- Vilken påverkan har gangsterrap på samhället, tror du? Ta reda på mer om gangsterrap och diskussionen omkring denna.
- Förknippas musikstilen med både kvinnliga och manliga rappare – eller inte?
- Sammanfatta och försök göra en egen analys av såväl gangsterrap som synen på den.
- Jämför jargongen i 1930-talets gangsterfilmer med texter i nutida svensk gangsterrap. Finner du några likheter eller skillnader? Diskutera.

Tips för fördjupning

- Boken *Gruppen* (1963), Mary McCarthy.
- Dokumentärfilmen *Groupies* (1970), Ron Dorfman och Peter Nevard.
- Youtubekanalerna *Feminist Frequency*
- Smurfarnas seriealbum och filmer
- Artikel: *Exclusive: Former Stones, Dylan Superfan Pamela Des Barres on 'Greatest Groupies'* - Rolling Stone
- *Normer i fokus: Normkritisk pedagogik* | UR Play
- *Normer, normmedvetenhet och normkritik*, Skolverket, del av en läromodul
- *Genusvetenskapens pedagogik och didaktik*. Anna Lundberg & Ann Werner (red.). Göteborg: Nationella sekretariatet för genusforskning, 2012.

Gy11, kopplingar till centralt innehåll

Historia

- Historiskt källmaterial som speglar människors roll i politiska konflikter, kulturella förändringar eller kvinnors och mäns försök att förändra sin egen eller andras situation. Olika perspektiv utifrån till exempel social bakgrund, etnicitet, generation, kön och sexualitet. (Hi 1)
- Kritisk granskning och tolkning och användning av olika slags källmaterial i digital och annan form (Hi 1a2)
- Hur individer och grupper använt historia i vardagsliv, samhällsliv och politik. Betydelsen av historia i formandet av identiteter, till exempel olika föreställningar om gemensamma kulturarv (Hi 1a2)
- Hur historia används inom olika kulturformer. Betydelsen av olika historiska teman inom olika genrer, till exempel film, litteratur och musik samt inom olika former av ungdomskultur. (Historia 2b – Kultur)

Samhällskunskap

- Grupper och individers identitet, relationer och sociala livsvillkor med utgångspunkt i att människor grupperas utifrån kategorier som skapar både gemenskap och utanförskap. (Sh 1a1)

Naturkunskap (Kroppen, Bilden, Åldern)

- Samband mellan individens hälsa, dagliga vanor och livsstilar i samhället, till exempel i fråga om träning, kost, droger och konsumtion samt påverkan på miljön. (Na 1a2)
- Hur naturvetenskap kan användas som utgångspunkt vid kritisk granskning av budskap och normer i medierna. (Na 1a2)

Sociologi

- Skapandet av samhällen, kulturer, identiteter, sociala processer och socialisation.
- Sociala strukturer utifrån klass, genus, etnicitet, kultur och religion.
- Sociala normer och kategoriseringar av människor.
- Diskriminering, jämställdhet och likabehandling.

Svenska

- Centrala motiv, berättarteknik och vanliga stildrag i fiktivt berättande, till exempel i skönlitteratur och teater samt i film och andra medier.

Arbetsbladet är skapat av Anna Thorstensson i samarbete med UR och produktionsbolaget Munck.

Upphovsrätten till innehållet i det här arbetsbladet tillkommer UR, om inte något annat särskilt anges. Arbetsbladet får fritt kopieras, distribueras digitalt och visas i undervisningssammanhang. När arbetsbladet eller delar av innehållet används på olika sätt ska den ideella upphovsrätten iakttas.

Det här betyder att du som lärare i din undervisning bland annat får kopiera upp så många kopior du behöver av hela eller delar av arbetsbladet och dela ut till elever, tillhandahålla det digitalt till eleverna i en elevportal eller liknande, eller visa i en Powerpointpresentation. Viktigt att tänka på när du använder arbetsbladet, på olika sätt, är att det alltid ska gå att se vem eller vilka som har upphovsrätten. Om arbetsbladet kopieras upp i sin helhet så framgår det redan, men om det är så att du väljer att bara använda någon del behöver du skriva i anslutning till det du använder vem eller vilka det är (UR och/eller annat namn, som framgår i arbetsbladet).